herpy

VARANER

Smaragdvaran

Varanus prasinus

Varanus prasinus er en slank, smaragdgrøn træboende varan fra New Guineas regnskov med gribehale og sorte vinkler over ryggen. Den er smuk, men krævende: den tørrer let ud, skal have både høj varme og høj fugt, og dødeligheden er størst i de første år i fangenskab.

Familie: Varanidae Engelsk: Emerald Monitor Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**60-90 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**110-450 g**
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**120 × 70 × 150 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Hotspot	**40-54 °C**
Temperatur, nat	**22-24 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-3 æg**
Inkubation	**168-170 dage** ved 30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er opført på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så ved handel over grænserne kræves CITES- og EU-dokumenter. Den står ikke på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og de almindelige regler i dyrevelfærdsloven og CITES/EU-reglerne gælder derfor.

Om arten

Varanus prasinus er en lille til mellemstor varan, der er bygget til et liv i trækronerne. Kroppen er langstrakt, halen er rund i tværsnit og kan gribe om grene, og tæerne ender i stærke kløer. Grundfarven er lys smaragdgrøn, og henover ryggen løber sorte, vinkelformede tværbånd, som sandsynligvis camouflerer dyret i løvet.

Arten blev beskrevet i 1839 og hører til en gruppe på ni nært beslægtede, træboende varaner fra New Guinea og de omkringliggende øer. De fleste af slægtningene lever kun på én ø og er sorte, blå, gule eller olivengrønne, mens *V. prasinus* har det klart største udbredelsesområde. *V. kordensis* blev i lang tid regnet som en variant af *V. prasinus*, så ældre beretninger om pasning og avl kan dreje sig om den ene eller den anden art. Det er værd at vide, hvis man sammenligner med ældre litteratur eller køber dyr uden sikker oprindelse. Taksonomien er stadig i bevægelse, og nogle bestande kan kræve en revision.

Et voksent dyr har en snude-kloak-længde på omkring 23-27 cm og en samlet længde på 60-90 cm, hvoraf halen udgør det meste. Vægten ligger typisk på 110-300 g, men en han på omkring 90 cm kan veje op mod 450 g. Unger kan være turkise, og vildfangne dyr, der har levet længe i fangenskab, kan miste de gule toner og blive mere blågrønne. Årsagen er ikke klarlagt,

men kost og for lidt UV-lys er mistænkt.

Arten er ikke for begyndere. Den tørrer let ud, den har brug for høje temperaturer og høj luftfugtighed på samme tid, og den skal have levende insekter flere gange om ugen hele livet. Den kan blive mindst 10-13 år i fangenskab, så regn med et højt, indrettet terrarie, en jævn foderudgift og daglig opmærksomhed i mere end et årti. Dødeligheden i fangenskab er størst i de første to år, og derfor er det en art for den, der allerede har erfaring med krybdyr, og som kan holde klima og foder stabilt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Varanus prasinus findes på New Guinea og på en række øer i Torres-strædet mellem New Guinea og Australien. På selve New Guinea er den kendt fra både Papua Ny Guinea og den indonesiske del af øen, og typelokaliteten ligger på øens vestkyst. De sydligste sikre fund er på øerne Moa, Badu og Mabuiag i Torres-strædet, som hører til Australien. Arten er desuden meldt fra bl.a. Boigu, Saibai, Dauan og Mer.

Rapporter om grønne varaner på selve Cape York-halvøen i Queensland er aldrig blevet bekræftet med foto eller belægseksemplar, og dér lever en anden, mørkere træboende art, *V. keithhornei*. Kortet viser derfor New Guinea og Torres-strædet, og fund på det australske fastland regnes ikke som sikker udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Papua Ny Guinea, Indonesien og Australien.

LEVESTED

Arten lever i tropisk lavlandsregnskov, hvor den opholder sig højt oppe i kronerne og på tynde grene. På øerne i Torres-strædet er den også set i krat og nær bebyggelse. Den er svær at få øje på i naturen, fordi den grønne farve og de sorte vinkler passer til lyset i løvet, og der findes derfor kun få direkte observationer. Det meste af det, man ved om dens adfærd, stammer fra dyr i fangenskab.

Klimaet er varmt og fugtigt. Der er ingen kendt kølig periode for arten, så der skal ikke være vinterhvile. Føden er hovedsageligt insekter og andre hvirvelløse dyr. I fangenskab tager dyrene også små fisk og krebs, men det er ikke kendt som normal føde i naturen. Det, terrariet skal efterligne, er et tæt, lyst kronetag med varme solpletter og høj luftfugtighed det meste af dagen.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et par eller et enkelt voksent dyr skal have et terrarie på mindst 120 × 70 × 150 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Højden er vigtigere end gulvarealet, fordi arten bruger rummet i vejret. En nyklækket unge kan holdes i et glasterrarie på 60 × 30 × 75 cm, indtil den skal flytte i det store terrarie. Hvor mange unger der kan dele et mindre terrarie, er ikke kendt.

Indret med mange grene i forskellig tykkelse, både skrå og lodrette, og hulheder af kork på væggene, så dyret kan sove skjult. Kork på bagvæggen er et godt, ventilerende valg. Levende eller kunstige planter med store blade giver skjul og hjælper på luftfugtigheden. Som bund passer kokosfiber og tørre blade, der sprøjtes med vand hver dag. Bunden skal kunne holde på fugt og tørre ud igen. En vandskål skal altid stå fremme, og afføring og snavset bund fjernes dagligt.

Dyr, der falder fra toppen, kan komme alvorligt til skade, så grene skal sidde sikkert og ikke alt for højt over en hård bund. Døre og låger skal kunne lukkes forsvarligt, fordi dyret er hurtigt og klatrer godt. Alle varmekilder skal være afskærmede med et gitter eller sidde uden for rækkevidde, fordi en klatrende varan ellers kan brænde sig på lampen.

TEMPERATUR

Varanus prasinus skal have en stor temperaturgradient. Luften i terrariet holdes om dagen på 26-30 °C, og målt forskellige steder i terrariet kan den svinge fra omkring 23 til 37 °C. Solpladsen under en halogenlampe skal være 40-54 °C. Det er overfladetemperatur, som måles med et IR-termometer og ikke med et termometer i luften, og solpladsen skal sidde så højt oppe, at dyret selv kan vælge sin afstand til lampen.

Nattemperaturen er ikke kendt; et fald til 22-24 °C om natten passer til et tropisk klima. Der skal ikke være en kølig vinterperiode. Et slapt dyr, der ligger på bunden og undgår lyset, er et faresignal. Brug termostat og mål flere steder i terrariet.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Varanus prasinus er følsom over for tørke, og høj luftfugtighed er en af de vigtigste faktorer. Sigt mod 60-80 %, med de højeste værdier i den første del af dagen og lidt tørrere luft hen mod aften, så bunden og grenene kan tørre. Et automatisk anlæg, der sprøjter to gange om dagen, kan holde luftfugtigheden over 70 %, mens daglig håndsprøjtning ofte kun giver omkring 50-70 %.

Sprøjt grene, blade og vægge så grundigt, at der står dråber, som dyret kan slikke. Dråber på bladene er et naturligt drikkested for et regnskovsdyr, og en vandskål skal stå der ud over det. Mål med et digitalt hygrometer, og sørg for god ventilation, så luften ikke bliver stillestående og bunden ikke begynder at skimle. Tegn på for lidt vand er sunkne øjne, slap hud, sejt spyt og mørk, hård afføring.

LYS OG UVB

Varanus prasinus er dagaktiv og skal have kraftigt lys. Brug en stærk halogen- eller spotlampe til solpladsen og et lysrør med høj lysstyrke over hele terrariet, tændt i omkring 12 timer om dagen svarende til tropisk dagslængde. Om natten skal der være mørkt.

UVB anbefales. Varaners behov for UV-lys er kun lidt undersøgt, og arten kan yngle uden, men manglende UV-lys kan forværre knogleskader hos ungerne, og vildfangne dyr, der mister de gule toner i fangenskab, peger i samme retning. Brug et UVB-rør svarende til Ferguson-zone 3, monteret så dyret kan vælge at sidde tættere på eller længere fra. Zonen svarer til andre dagaktive, solelskende krybdyr. Udskift UVB-røret efter producentens anvisning.

FODER

I naturen lever *Varanus prasinus* hovedsageligt af insekter og andre hvirvelløse dyr. Levende insekter med dubia-kakerlakker som hovedføde holder voksne dyr sunde, suppleret en gang om ugen med kæmpemelorme og larver af solbillen *Pachnoda butana*. Fodr tre gange om ugen med et tilskud i hvert måltid, skiftevis kalk og et vitamin- og mineralpræparat med D3. Varier insekterne, pudr dem med tilskud, og giv kun så meget, som dyret æder op på 15-20 minutter.

Ud over insekter tager arten gerne små fisk og krebs. En kost af næsten kun aftøede mus (omkring 98 %) kan stadig give afkom, men forældrenes kost og tilstand kan påvirke ungerne, og knogleskader hos ungerne er en risiko. Hvirveldyr bør kun være en lille del af kosten. Rotter og mus som hovedføde giver fedme og passer dårligt til en art, der i naturen mest lever af insekter. Giv dem højst som en lejlighedsvis godbid.

Unger fodres med små fårekyllinger og andre små insekter, pudret med kalk, og skal have mad hver dag. Den bedste rettesnor for, hvor tit og hvor meget de skal have, er ungens vægt og kropsform, så vej den regelmæssigt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Varanus prasinus er hurtig og springsk og har stærke, skarpe kløer, som kan rive huden op, når dyret klamrer sig til hånd og arm. Et bid fra en varan af denne størrelse giver ikke alvorlige skader, men et dybt bid eller en kløerift skal vaskes, desinficeres og passes. Hold aldrig dyret fast i den kraftige gribehale.

Håndtering stresser dyret, og mens det vænner sig til sit nye hjem, skal det have fred. Når dyret er faldet til, kan man tæmme det roligt ved at komme ind på samme måde hver dag, tilbyde mad fra en pincet og lade det komme til hånden i stedet for at gribe efter det. Hold sessionerne korte, og lad aldrig dyret falde. Skal en dyrlæge håndtere dyret, kan handsker og to personer være nødvendige. Arten er først og fremmest et dyr at se på, ikke et dyr til daglig håndtering.

Varaner kan bære salmonella uden at være syge. Vask hænder med sæbe efter al kontakt med dyr, terrarie og indretning, og hold børn og immunsvækkede personer væk fra afføring og vand. Arten kan holdes enkeltvis eller parvis, og et par kan dele samme terrarie. Om to hanner kan holdes sammen, er ikke kendt, og det frarådes.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke kendt for *Varanus prasinus*, og kønsforskellene er små. Hunnen er ikke nødvendigvis større end hannen; i et avlspar kan hannen måle knap 27 cm fra snude til kloak og hunnen lidt over 24 cm. Kønsbestemmelse kræver erfaring. Lad en dyrlæge med varanerfaring bestemme køn, før dyrene sættes sammen, og vent til begge dyr er fuldt udvoksede.

PARRING

Varanus prasinus er opdrættet i fangenskab flere gange og kræver ingen kølig hvileperiode. Parringen kan begynde i juni og gentages flere gange hver dag i en uge. Sæt dyrene sammen i et stort terrarie med mange skjul, og følg dem nøje: hunnen skal kunne undgå hannen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen af *Varanus prasinus* lægger omkring en måned efter første parring et lille kuld på 2-3 æg; tallet bygger på få dyr. Hun kan lægge æggene oven på redekassen i stedet for i materialet, og misdannede æg kan ende i vandskålen. Redekassen skal være omkring 20 × 20 × 60 cm, fyldt med kokosfiber og sphagnum og holde 26-29 °C. Hvor mange kuld en hun lægger om året, er ikke kendt. Giv hunnen en dyb redekasse med fugtigt materiale, så hun ikke bliver tvunget til at lægge på bunden eller i vandet.

INKUBATION

Æggene fra *Varanus prasinus* ruges i en lukket plastboks på omkring 7 l, halvt fyldt med vermiculit, der er fugtet med vand i forholdet 1:1 efter vægt, og dækket med en luftgennemtrængelig film. Ved 30 °C (± 0,5 °C) klækker de efter 168-170 dage. Kort før klækningen kan æggene blive misfarvede og indsunkne, og fostre kan dø lige før klækning. Indsunkne æg kan betyde, at rugemediet er ved at blive for tørt, så kontrollér fugten jævnligt gennem den lange rugetid. Temperaturafhængig kønsbestemmelse er ikke kendt.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

En nyklækket unge af *Varanus prasinus* vejer omkring 5,7 g og er omkring 19 cm lang; tallene bygger på få dyr. Den kan holdes i et lille glasterrarie med kork på væggene og grene. Skeletdeformiteter kan forekomme allerede ved klækningen og blive værre med alderen. Årsagen er uklar, men manglende UV-lys kan forværre dem. Giv derfor ungerne UVB, kalk og D3, fugt og varme fra start. Ungerne skal fodres med små insekter, pudret med kalk, og vejes jævnligt. Hold dem enkeltvis, indtil der er sikkerhed for, at de ikke bider hinanden. Hvor hurtigt ungerne vokser, er ikke kendt.

Sundhed og typiske fejl

Dyr af *Varanus prasinus* i handlen er både opdrættede og vildfangne. Opdræt bør foretrækkes. Vildfangne dyr kan bære parasitter, er ofte udtørrede og stressede efter transport, og alle nyindkøbte dyr bør have en afføringsprøve hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Dødeligheden er særlig høj i de første to år i fangenskab. De typiske problemer er:

- Udtørring. Den mest almindelige fejl i pasningen. Langvarig udtørring kan give urinsyregigt, som er almindeligt hos varaner. Hold luftfugtigheden høj, sprøjt dagligt og tilbyd drikkevand.
- Knoglesygdom og kalkmangel, især hos unger og avlshunner. Giv kalk og D3, varier insekterne og brug UVB. Tegn er bløde kæber, krumme lemmer, rystelser og dårligt greb.
- For mange fede hvirveldyr i kosten, som giver fedme. Hold insekter som hovedføde.
- Fald fra toppen af terrariet med brækkede ben eller rygskader. Indret med sikre grene og en blød bund.
- Forbrændinger på uafskærmede lamper.
- Parasitter og salmonella. Tag en afføringsprøve og vask hænder.
- Æglægningsproblemer hos hunner uden redekasse eller med kalkmangel. Søg dyrlæge, hvis hunnen sidder anstrengt og ikke lægger.

Et sundt dyr har klare, åbne øjne, en fyldig hale, stærkt greb og en intens grøn farve. Søg en dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke spiser i et par uger, ligger slapt, har sunkne øjne, åndedrætsbesvær eller misdannelser. Det kan være svært at finde en dyrlæge, der kender varaner, så find en, før du har brug for en.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.